Ο ΠΑΤΗΡ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

Τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς ἰατρικῆς. Τὰ ταξείδια καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ Ἱπποκράτους. Ἡ μυστηριώδης ἀρρώστεια τοῦ βασιλέως Περδίκα. Πῶς τὸν ἔκανε καλὰ ὁ Ἱπποκράτης. Ἡ τρέλλα τοῦ φιλοσόφου Δημοκρίτου. Ἡ πρόσκλησις τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ Ἱπποκράτους. Τὸ τέχνασμα τοῦ Περσου βασιλέως. Ὁ Κτησίας... ὑπηρέτης τοῦ Ἱπποκράτους.

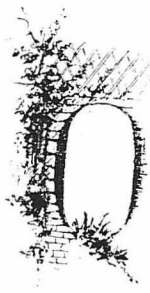

Ἱπποκράτης, ὡς γνωστόν, εἶνε ὁ ἀρχαιότερος ἰατρός, τοῦ ὁποίου τα συγγράμματα διεσώθησαν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, καὶ γι' αὐτὸ θεωρεῖται ὡς πατὴρ τῆς Ἰατρικῆς.

Γεννήθηκε στὴν πόλι Κνίδο τῆς νήσου Κῶ κατὰ τὸν πρῶτο χρόνο τῆς 80ῆς Ὀλυμπιάδος, ἤτοι κατὰ τὸ ἔτος 460 π. Χ.

Ἂν καὶ ὑπάρχουν ἀντιρρήσεις ὡς πρὸς τὴν καταγωγή του, ἐν τούτοις πιστεύεται ὅτι προήρχετο ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἀσκληπιαδῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξασκοῦσαν τὸ ἰατρικὸ ἐπάγγελμα ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων.

Τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς Ἰατρικῆς ὁ Ἱπποκράτης τὰ ἔλαβε ἀπὸ τὸν πάτερ του καὶ ὁμώνυμό του Ἱπποκράτη καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα του Ἡρακλείδη. Ἀπὸ πολὺ νωρὶς ὅμως ἄφησε τὴν πατρίδα του καὶ πῆγε στὰς Ἀθήνας, ὅπου ἄκουσε τὴ διδασκαλία τοῦ Ἡροδίκου καὶ τοῦ Σιλήμβρου, περιφήμων ἰατρῶν τῆς ἐποχῆς.

Ὁ Ἱπποκράτης ἐχρημάτισε ἐπίσης μαθητὴς τοῦ σοφιστοῦ Γοργία καὶ τοῦ περιφήμου φιλοσόφου Δημοκρίτου. Τὰ σπουδαιότερα ὅμως διδάγματα τῆς τέχνης του τὰ ἔλαβε στὶς περιόνυμες τότε σχολὲς τῆς Κνιδίνης καὶ τῆς Ρόδου.

Ἀκολουθῶντας τὸ σύστημα τῶν συγχρόνων του σοφῶν, περιῆλθε πολλὲς χῶρες καὶ πολλοὺς τόπους γιὰ ν' ἀποκτήση περισσότερες γνώσεις καὶ νὰ τελειοποιηθῆ στὴν ἐπιστήμη του. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπεσκέφθη τὶς ἰατρικὲς σχολές, τὰ καλούμενα τότε «Ἀσκληπιεῖα» τῆς Θάσου, τῶν Ἀβδήρων, τῆς Λαρίσσης καὶ τῆς Κυζίκου.

Στὸ τέλος, ὅταν εἶχε γίνει πειὰ ἔνδοξος, ξαναγύρισε στὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐγκαταστάθηκε ὁριστικὰ πειὰ καὶ ἄρχισε νὰ ἐξασκῆ τὸ ἐπάγγελμά του.

Ἡ φήμη του ἦταν τόσο μεγάλη κατὰ τὰ χρόνια ἐκεῖνα, ὥστε ζητοῦσαν νὰ τὸν ἰδοῦν καὶ νὰ τὸν συναναστραφοῦν οἱ σημαντικώτεροι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς του, ἀπὸ τῶν βασιλέων μέχρι τῶν σοφῶν.

Πολλὲς φορὲς τὸν προσκαλοῦσαν πόλεις ὁλόκληρες γιὰ νὰ τὶς ἀποκεφθῆ. Ὁ Ἱπποκράτης διατηροῦσε ταχυδρομικὴ ἀλληλογραφία μὲ τὸ βασιλέα τῆς Περσίας, μὲ τὸ φιλόσοφο Δημόκριτο καὶ μὲ τὸ Μονύσιο, τὸν τύραννο τῶν Συρακουσῶν.

Ὁ Ἱπποκράτης εἶχε γίνει τόσο περιζήτητος ἀπὸ μερικὲς σπάνιες τῷ ὄντι καὶ πρωτότυπες ἰατρικὲς ἐπιτυχίες. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἦταν καὶ ἡ θεραπεία τοῦ Περδίκα, τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας.

Ὁ Περδίκας εἶχε πέσει ἄρρωστος βαρειὰ ἀπὸ ἕναν κρυφὸ πυρετό, ὁ ὁποῖος τὸν ἐσιγόλυνε μέρα μὲ τὴ μέρα καὶ τοῦ ὁποίου ἦταν ἄγνωστη ἡ αἰτία.

Ὅσα φάρμακα κι' ἂν τοῦ ἔδωσαν οἱ γιατροὶ τῆς Αὐλῆς του, ὅλα πῆγαν χαμένα, γιατὶ δὲν μποροῦσαν νὰ διαγνώσουν τὴν ἀρρώστεια του.

Στὸ τέλος ἀναγκάστηκαν νὰ προσκαλέσουν σ' ἀνάκτορα καὶ τὸν ξακουσμένο Ἱπποκράτη, ὁ ὁποῖος ἄρχισε νὰ ἐξετάζη μὲ κάθε λεπτομέρεια τὴν κατάστασι τοῦ ἀσθενοῦς.

Τότε, ἀπὸ μερικὲς ἀόριστες ἀπαντήσεις καὶ μερικὲς ὑπεκφυγὲς τοῦ Περδίκα, ὁ Ἱπποκράτης ἐπείσθη ὅτι ἡ ἀσθένειά του προήρχετο ἀπὸ τὸν σφοδρὸ ἔρωτα ποὺ εἶχε πρὸς τὴν Φίλη, τὴ δειτέρα σύζυγο τοῦ πατέρα του.

Ἀφοῦ ἐξακρίβωσε λοιπὸν τὴν αἰτία τῆς ἀσθενείας, ἀνέφερε τὸ γεγονὸς στὸν πατέρα τοῦ Περδίκα, ὁ ὁποῖος παραχώρησε τότε τὴ γυναίκα του στὸ γιό του, κι' ἔτσι ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας γιατρεύτηκε γιὰ πάντα.

* * *

Ὕστερα ἀπὸ κάμπυσον καιρόν, οἱ Ἀβδηρῖται προσκάλεσαν τὸν Ἱπποκράτη στὸν τόπο τους γιὰ νὰ ἐξετάση τὸ συμπατριώτη τους φιλόσοφο Δημόκριτο, τὸν ὁποῖο θεωροῦσαν φρενοβλαβῆ, ἐπειδὴ γελοῦσε διαρκῶς.

Ὁ Ἱπποκράτης δέχτηκε τὴν πρόσκλησί τους, γιατὶ κι' αὐτὸς εἶχε ἀκούσει πολλὰ γιὰ τὸν περίφημο φιλόσοφο κι' ἤθελε νὰ τὸν γνωρίση ἀπὸ κοντά.

Ἀπὸ τὴν πρώτη ὅμως συνάντησί τους κατάλαβε ὅτι κάθε ἄλλο παρὰ μὲ τρελλὸν εἶχε νὰ κάνη, γιατὶ ὁ Δημόκριτος ἀπαντοῦσε λογικώτατα στὶς ἐρωτήσεις του καὶ τὸν εἶχε καταπλήξει μὲ τὴ σοφία του.

Κατὰ τὴν πρώτη τους μάλιστα αὐτὴ συνάντησι βρῆκε τὸ Δημόκριτο νὰ σφάζη ζῶα καὶ νὰ ἐξετάζη τὰ σπλάχνα τους. Ὅταν δὲ τὸν ἐρώτησε, γιατὶ τὸ ἔκανε αὐτό, ὁ φιλόσοφος ἀποκρίθηκε ὅτι προσπαθοῦσε νὰ βρῆ μέσα στὴ χολὴ τῶν ζώων τὴν ἕδρα τῆς μανίας!

Ἔπειτα ἀπ' αὐτό, ὁ Ἱπποκράτης ἔπεισε τοὺς κατοίκους τῶν Ἀβδήρων ὅτι ὁ συμπολίτης τῶν ὄχι μόνο δὲν ἦταν τρελλός, ἀλλ' ἦταν ὁ σοφώτερος ἀπ' ὅλους τους.

Οἱ Ἀβδηρῖται τότε, θέλοντας νὰ τὸν ἀνταμείψουν, τοῦ προσέφεραν δέκα τάλαντα, τὰ ὁποῖα ὅμως ἀρνήθηκε νὰ δεχτῆ. Γιὰ δικαιολογία του εἶπε ὅτι θεωροῦσε ἀρκετὴ ἀμοιβὴ τὴ γνωριμία του μὲ τὸν σοφώτερο ἄνδρα τῆς ἐποχῆς του.

* * *

Ἡ φήμη τοῦ Ἱπποκράτους εἶχε σιγὰ-σιγὰ ἁπλωθεῖ τόσο πολύ, ὥστε οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἡγεμόνες τοῦ καιροῦ του ἐφιλοτιμοῦντο ποιὸς νὰ τὸν καλέση πρῶτος στὴν Αὐλή του. Αὐτὸς ὅμως δὲν πῆγε πουθενά.

Κάποτε ποὺ εἶχε ἐνοκήψει κάποια φοβερὴ ἐπιδημία στὴν Περσία, ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ ἔστειλε στὸν Ἱπποκράτη ἀνθρώπους μὲ πλούσια δῶρα γιὰ νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ ἐπισκεφθῆ τὴ χώρα τους.

Ἀλλ' ὁ Ἱπποκράτης ἀρνήθηκε νὰ τὰ πάρη, λέγοντας στοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ βασιλέως:

—Νὰ πῆτε στὸν κύριό σας ὅτι, ὅσο ἔχω νὰ φάω καὶ νὰ ντυθῶ, δὲν μπορῶ νὰ δεχθῶ τὰ δῶρα τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος μου καὶ νὰ τοὺς ὑπηρετήσω πρὸς ζημίαν τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Ἀρταξέρξης, μόλις ἔμαθε τὴν ἄρνησί του, ἔγινε κατατρόμαρος ἀπὸ τὴν ὀργή του καὶ διέταξε τοὺς κατοίκους τῆς Κῶ νὰ τοῦ τὸν παραδώσουν, ἀπειλῶντας νὰ καταστρέψη τὸ νησί τους σὲ περίπτωσι παρακοῆς.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐπῆλθε ὁ θάνατος τοῦ Πέρσου μονάρχου καὶ τὸν ἐμπόδισε νὰ πραγματοποιήση τὴν ἀπειλή του.

Ὁ διάδοχός του Ἀρταξέρξης Β', ὁ ἐπιλεγόμενος Μνήμων, θέλοντας νὰ χρησιμοποιήση τὴν ἰατρικὴ ἀρὸς ὄφελος τῶν ὑπηκόων του, διέταξε ἕναν σατράπη του νὰ στείλη στὰς Ἀθήνας τὸν γιό του, τὸν εὐφυέστατο Κτησία, γιὰ νὰ σπουδάση κοντὰ στὸν διάσημο Κῶο καὶ νὰ ἀποκτήση ὅλες τὶς σχετικὲς γνώσεις.

Ὁ νέος, ἀφοῦ ἔλαβε ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατρός του λεπτομερεῖς ὁδηγίας, ἀνεχώρησε γιὰ τὴν Ἑλλάδα συνοδευόμενος ἀπὸ τὴ μητέρα του.

Μόλις ἔφτασε στὰς Ἀθήνας, ἔσπευσε νὰ παρουσιασθῆ στὸν Ἱπποκράτη. Ἀλλ' αὐτός, ὅταν ἔμαθε τὴν καταγωγὴ καὶ τὴν πατρίδα τοῦ νέου, ἀρνήθηκε νὰ τὸν δεχθῆ ὡς μαθητὴ του καὶ μάλιστα τὸν ἔδιωξε μὲ ἄσχημο τρόπο.

Ἀλλ' ὁ νέος καὶ ἡ μητέρα του δὲν ἔχασαν τὸ θάρρος τους καὶ ἀποφάσισαν νὰ περμείνουν. Στὸ μεταξὺ ἔμαθαν ὅτι ὁ Ἱπποκράτης δὲν κρατοῦσε πολὺ κοντά του τοὺς ὑπηρέτες του, ἀπὸ φόβο μήπως μάθουν τὰ μυστικὰ τῆς τέχνης του. Πράγματι δέ, ἔπειτα ἀπὸ δεκαπέντε μέρες, κάποιος γνωστός τους ἔσπευσε ν' ἀναγγείλη στὴ μητέρα τοῦ Κτησία ὅτι ὁ περίφημος ἰατρὸς εἶχε διώξει τὸν ὑπηρέτη του, γιατὶ φάνηκε ἀδιάκριτος ἀπέναντι μερικῶν ἀσθενῶν.

Μόλις τὸ ἔμαθε αὐτὸ ἡ γυναίκα τοῦ σατράπη, ἔβγαλε τὴν πολυτελῆ μηδικὴ στολή της, ντύθηκε σὰν χωριάτισσα τῆς Ἠπείρου καὶ φόρεσε καὶ στὸ γιό της ροῦχα τσοπάνου.

Ἀφοῦ μεταμφιέστηκαν ἔτσι, διευθύνθηκαν στὸ σπίτι τοῦ Ἱπποκράτους μὲ τὴν ἀπόφασι νὰ ὑποκριθῆ ὁ Κτησίας τὸν ἠλίθιο καὶ νὰ μὴν ἀπαντήση στὶς ἐρωτήσεις τοῦ σοφοῦ παρὰ μὲ μονοσύλλαβα.

Ὁ Ἱπποκράτης, ἀφοῦ ἔρριξε ἕνα διαπεραστικὸ βλέμμα στὸν νεαρὸ βοσκὸ καὶ τοῦ ἀπηύθυνε μερικὲς ἐρωτήσεις, ἐπείσθη ὅτι τοῦ ἦταν καταλληλότατος γιὰ τὴ δουλειά του καὶ τὸν ἐκράτησε κοντά του.

Ἔτσι, ὁ νεαρὸς Πέρσης ἐπεδόθη μὲ ζῆλο στὴ δουλειὰ ποὺ τοῦ ἐπέβαλλε ὁ κύριός του, προσέχοντας νὰ μὴν τοῦ κινήση ποτὲ καμμιὰ ὑποψία γιὰ τὴν πραγματικὴ διανοητική του κατάστασι.

Πέρασαν ἔτσι τρία ὁλόκληρα χρόνια, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Κτησίας ἐκτελοῦσε μὲ προθυμία τὶς διαταγὲς τοῦ Ἱπποκράτους καὶ συγχρόνως μελετοῦσε κρυφὰ τὰ χειρόγραφά του, κρατοῦσε σημειώσεις καὶ ἐπλούτισε τὶς γνώσεις του. Μετὰ τὸ πέρας τῶν τριῶν αὐτῶν ἐτῶν εἶχε μάθει πειὰ τόσο πολλά, ὥστε θεωροῦσε τὸν ἑαυτό του ἴσο πρὸς τὸν ἀκούσιο διδάσκαλό του καὶ περίμενε εὐκαιρία γιὰ νὰ τοῦ τὸ ἀποδείξη.

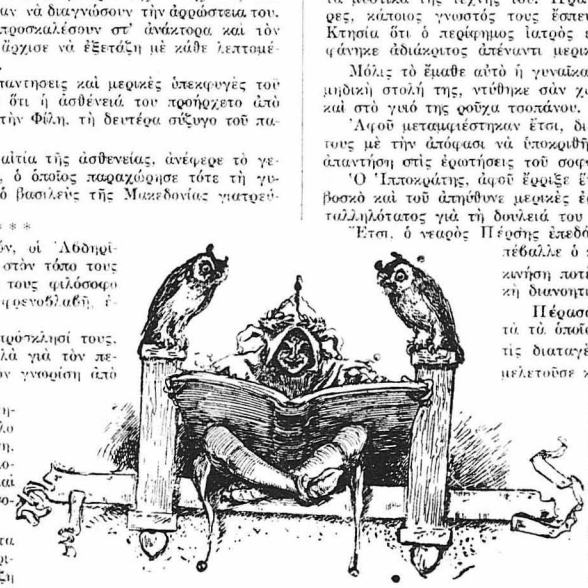

Τὴ συνέχεια τῆς περιπετειώδους αὐτῆς ἱστορίας, καθὼς καὶ τὸ τέλος τοῦ Ἱπποκράτους, θὰ τὰ δημοσιεύσουμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο.